

בש"פ 5847/16 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 5847/16

כבוד השופטת ד' ברק-ארז
מדינת ישראל

לפני:
העוררת:

נ ג ד

פלוני

המשיב:

ערר לפי סעיף 23 לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע
עבירות מין, התשס"ו-2006 על החלטתו של בית
המשפט המחוזי בירושלים מיום 20.7.2016 בתפ"ח
28116-11-12 שניתנה על ידי כב' סגן הנשיא מ' דרורי

תאריך הישיבה: כ"ח בתמוז התשע"ו (3.8.2016)

בשם העוררת: עו"ד דגנית כהן-ויליאמס

בשם המשיב: עו"ד נמיר אדלבי

החלטה

1. בפני ערר לפי סעיף 23 לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: החוק או חוק ההגנה על הציבור) על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 20.7.2016 (תפ"ח 28116-11-12, סגן הנשיא מ' דרורי). בית המשפט המחוזי הטיל על המשיב צו פיקוח לפי סעיף 12 לחוק, אך כלל בו מגבלה אחת בלבד - הרחקה מנפגע העבירה ואיסור יצירת קשר עמו.

רקע והליכים קודמים

2. המשיב הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בביצוע עבירה של ניסיון למעשה סדום בקטין שטרם מלאו לו 16 שנה לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1997, בנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-345(א)(1) ובצירוף סעיף 25 לחוק זה. כתב האישום נסב על ניסיונו של המשיב להחדיר את איבר מינו לישובו של קטין כבן 6 המתגורר בשכונת למשיב במזרח ירושלים. ביום 25.3.2015 נגזר דינו של המשיב בבית המשפט המחוזי והוטל עליו, בין היתר, עונש של 20 חודשי מאסר בפועל ופיצוי למתלונן בסך 20,000 שקלים. הערעור על חומרת העונש שהוגש לבית משפט זה התקבל כך שעונש המאסר בפועל של המשיב הועמד על תשעה חודשי מאסר, תוך הכפלת גובה הפיצוי שנגזר עליו, בין השאר בהתחשב בגילו המבוגר של המשיב (שהיה באותה העת כבן 80) ובמצבו הבריאותי והנפשי – ובכלל זה הדימנציה שבה הוא לוקה (ע"פ 3176/15, חברי השופטים ע' פוגלמן, א' שהם ו-מ' מזוז).

3. לקראת שחרורו הצפוי של המשיב ממאסר, הוכנה הערכת מסוכנות עדכנית בעניינו, כנדרש לפי סעיף 6 לחוק ההגנה על הציבור. הערכת המסוכנות קבעה כי מסוכנותו של המשיב היא נמוכה עד בינונית. מעריך המסוכנות לא התרשם מקיומה של סטייה מינית אצל המשיב, וסבר כי העבירה בוצעה ככל הנראה על רקע משבר מתמשך שבו היה נתון נוכח מחלתה של אשתו ופטירתה. בהתאם לכך, יחידת הפיקוח על עברייני מין בשירות בתי הסוהר (להלן: יחידת הפיקוח) המליצה להטיל על המשיב מגבלות ותנאי פיקוח למשך 18 חודשים, כמפורט להלן: חובת שיתוף פעולה עם קצין פיקוח; חובת התייצבות וקיום מפגשים עם קצין פיקוח במועדים ובתדירות שיקבע קצין הפיקוח מעת לעת, כולל חובה להגיע לקראת תום תקופת הפיקוח לביצוע הערכת מסוכנות מחודשת; איסור יצירת קשר עם קורבן העבירה והרחקה ממנו לכדי 300 מטרים לפחות; איסור התחברות ושהייה ביחידות עם קטינים, בכפוף לכך שהמשיב יוכל לשהות במחיצתם של קטינים בני משפחה בנוכחות צמודה של בגיר נוסף המודע לעבירה ולמגבלות; וכן איסור לעבוד בין בתמורה ובין בהתנדבות בעבודה הכרוכה בקשר וקרבה לקטינים. בנוסף, ביקשה יחידת הפיקוח ליתן לקצין הפיקוח סמכויות שונות לפי החוק, בין היתר סמכות לדרוש מהמשיב להתייצב בפני המפקח; לדרוש מידע מבני משפחתו ואחרים; להיכנס למקום מגוריו בנוכחותו, וליתן אישור בעניין העסקתו.

4. בהתאם להמלצתה של יחידת הפיקוח, הגישה המדינה בקשה להוצאת צו פיקוח ומעקב בעניינו של המשיב לפי סעיף 12 לחוק ההגנה על הציבור למשך 18 חודשים אשר יכלול את המגבלות והתנאים אשר פורטו לעיל, כמו גם את הסמכויות המבוקשות לקצין הפיקוח. המשיב התנגד לבקשה, ולחלופין, הסכים למגבלה אחת בלבד שעניינה איסור יצירת קשר עם נפגע העבירה והרחקה ממנו.

5. ביום 20.7.2016 קיבל בית המשפט המחוזי את בקשת המדינה באופן חלקי, ולמעשה אימץ את עמדתו החלופית של המשיב. בית המשפט המחוזי קבע כי מדובר במקרה נדיר של אדם בן 81 אשר ביצע עבירה חד פעמית בקטין לפני ארבע שנים, ומאז שהה במעצר בית במשך שלוש שנים. במהלך תקופה זו, כך קבע בית המשפט המחוזי, המשיב נפגש עם נכדיו (שבעים במספר) ללא כל פגיעה בהם. בית המשפט המחוזי ציין כי בהערכת המסוכנות נקבע כי המשיב אינו סובל מסטייה מינית וכי הוא ביצע את המעשה על רקע משבר נפשי ממנו סבל באותה העת. כן צוינו מצבו הבריאותי והנפשי של המשיב, הלוקה כאמור בדמנציה. בית המשפט המחוזי קבע כי בגילו המופלג של המשיב ובמצבו הנפשי הנוכחי כניסת מפקח לחייו תגרום נזק. נוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי הורה על מתן צו פיקוח שיכלול מגבלה אחת בלבד שעניינה איסור יצירת קשר עם נפגע העבירה והרחקה ממנו ל-300 מטרים. עוד נקבע כי המשיב לא יהיה חייב להתייצב לפגישות עם קצין הפיקוח באופן סדיר, וכי קצין הפיקוח לא יהיה רשאי להיכנס לבית המשיב. חלף זאת, נקבע כי קצין הפיקוח יהיה בקשר קבוע עם שניים מבניו של המשיב, ורק אם פגישה של קצין הפיקוח עם מי מהם לא תביא תועלת, יהיה רשאי קצין הפיקוח להיפגש עם המשיב ישירות.

הערר

6. הערר שבפני מכון נגד החלטתו של בית המשפט המחוזי. ראשית, המדינה טוענת כי קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה אין חובה על המשיב להתייבץ לפגישות עם קצין הפיקוח וכי הקשר עמו יתבצע באמצעות מי מבניו מנוגדת להוראות החוק ומסכלת את האפשרות לקיים פיקוח אפקטיבי. לשיטתה, לפי החוק ההחלטה האם להטיל על עבריו מין מגבלות במסגרת צו פיקוח לאחר שריצה את עונשו נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט. אולם, אם בית המשפט החליט להוציא צו כאמור, הרי שהתנאים הקבועים בסעיף 13(א) לחוק הם תנאים מנדטוריים, ולבית המשפט לא נתונה הסמכות שלא לקבוע אותם בצו. תנאים אלה הם: "(1) חובת התייבצות והודעה לפי סעיף 20(א) ו-(ב); (2) חובת קיום מפגשים עם קצין פיקוח, במועדים ובתדירות שיקבע קצין הפיקוח מעת לעת; (3) חובת שיתוף פעולה עם קצין פיקוח, ובכלל זה חובת התייבצות לביצוע הערכת מסוכנות על פי דרישתו; (4) חובת קיום תנאים הקבועים בצו הפיקוח".

7. שנית, המדינה טוענת כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר הטיל על המשיב מגבלה אחת ויחידה, שעניינה הרחקה ואיסור יצירת קשר עם נפגע העבירה. לטענתה, מגבלה זו לבדה מניחה, ללא כל בסיס, כי מסוכנותו של המשיב מוגבלת לקטין קורבן העבירה. המדינה מוסיפה וטוענת כי העובדה שהמשיב הוא אדם מבוגר הסובל מדימנציה אינה מאיינת את מסוכנותו, ומדגישה כי נוסחו הנוכחי של הצו אינו מונע מן המשיב ליצור קשר עם קטינים ברחוב או לפגוע באחד מעשרות נכדיו. על כן, לשיטתה של המדינה, פוטנציאל הסיכון והנזק הנשקפים מן המשיב גבוהים במיוחד.

8. לבסוף, מציינת המדינה כי יש להוסיף וליתן בידי המפקח את הסמכויות המנויות בסעיף 18 לחוק, כגון הסמכות להיכנס לביתו של המשיב ולערוך בו חיפוש בנוכחותו, וזאת על מנת לאכוף את המגבלות על המשיב. המדינה מדגישה בהקשר זה כי את העבירה שבגינה הורשע ביצע המשיב בביתו בעת שהזמין קטין המתגורר בשכנות לו לחדרו, וכן כי המשיב מתגורר בדירה זו לבדו.

9. מנגד, המשיב טוען כי דין הערר להידחות. טענותיו בעניין זה הועלו בשני מישורים. במישור העקרוני נטען כי יש לתת משקל לעובדה שהמשיב הורשע בגין מעידה בודדת וכי מסוכנותו הוערכה כנמוכה-בינונית, ובהתאם לעקרון המידתיות להסתפק במגבלות מועטות בלבד. בא-כוחו של המשיב התנגד במיוחד להגבלות הכרוכות בפגיעה בפרטיות, ובכלל זה לחיפוש בביתו של המשיב. כמו כן, הוא הביע חשש מן האפשרות של פנייה מטעמו של קצין הפיקוח לאנשים שונים בסביבתו של המשיב באופן שצפוי לגרום לו לאי-נוחות חברתית ומשפחתית רבה. במישור הפרגמטי או אף ההומניטרי, נטען כי יש מקום להתחשב במשיב בשים לב לגילו המבוגר ולמצבו הבריאותי, אשר צפויים להכביד עליו מאד בהתייבצות מול קצין הפיקוח מחוץ לביתו.

10. בהתייחס לקשיים שנטענו על-ידי המשיב, ובהמשך להערות בית המשפט, הודיעה באת-כוח המדינה בדיון שנערך בנוכחות הצדדים כי היא מסכימה להגמשה בתנאים שביקשה להטיל על המשיב, באופן הבא:

א. חובת ההתייבצות בפני קצין הפיקוח הקבועה בסעיף 13(א)(1) לחוק תמומש בביתו של המשיב, במובן זה שהוא יידרש להיות נוכח בביתו בשעה שעליה יודיע קצין הפיקוח. זאת, בכפוף לכך שבנסיבות בלתי צפויות שיקשו על הגעת קצין הפיקוח לביתו של המשיב, ניתן יהיה לדרוש מן המשיב להיפגש עם קצין הפיקוח שלא בביתו.

ב. בכל הנוגע לסמכות הקבועה בסעיף 18(א)(2) לחוק, המאפשרת לקצין הפיקוח לדרוש מבני משפחתו של המשיב מידע וכן למסור להם מידע, סמכות זו תחול רק ביחס לשני בניו של המשיב שנקבעו לצורך כך בהחלטתו בבית המשפט המחוזי.

ג. התנאי לנוכחותו של מבוגר מפקח כאשר המשיב נפגש עם נכדיו יוגשם אף כאשר מבוגר זה יהיה אחד מילדיו של המשיב, ככל שהוא מודע לעבירה ולמגבלות.

לצד זאת, המדינה עמדה על כך שאין מקום לויתור על הסמכויות הנוספות שהענקתן התבקשה – מתוך החלופות המנויות בסעיף 18 לחוק – אשר מבחינה מקצועית נחשבות סמכויות עזר חשובות למילוי של תפקיד הפיקוח (סמכויות הנסבות בעיקרן על חיפוש בביתו של העורר וקבלת מידע הנוגע אליו).

11. לבסוף, במענה לטענותיו של המשיב בדבר גילו ומצבו הבריאותי, הדגישה באת-כוח המדינה כי יחידת הפיקוח מנוסה גם בפיקוח על אסירים משוחררים בעלי נסיבות אישיות ייחודיות, וכי היא מתאימה את מתכונת הפיקוח ואת אופיו לכל מפקח.

דיון והכרעה

12. לאחר ששקלתי את הדברים אני סבורה שדין הערר להתקבל.

13. בפתח הדברים אציין כי חרף חילוקי הדעות הדיון בפני התקיים בגישה עניינית של באי-כוח שני הצדדים, ואף הושגה התקדמות בכל הנוגע להיבטים מעשיים של סדרי הפיקוח, כמפורט בפסקה 10 לעיל. עם זאת, חילוקי הדעות העקרוניים נותרו בעינם, ואליהם אדרש כעת.

14. בעיקרו של דבר, אני סבורה שהדין עם המדינה. ראשית, התנאים הקבועים בסעיף 13(א) לחוק ההגנה על הציבור הם תנאים שחלה חובה לכלול אותם בצו הפיקוח. לבית המשפט אין שיקול דעת באשר לקביעתם של תנאים אלו, ככל שקבע כי יש להוציא צו פיקוח כאמור, וזאת בניגוד לתנאים המנויים בסעיף 13(ב) לחוק, אשר מסורים לשיקול דעתו של בית המשפט (ראו: בש"פ 962/10 חורב נ' מדינת ישראל, פ"ד סג(3) 638, 650 (2010) (להלן: עניין חורב); בש"פ 4223/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (4.8.2013); בש"פ 8309/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 34 (13.1.2015) (להלן: בש"פ 8309/14)). למעשה, התנאים הקבועים בסעיף 13(א) לחוק הם תנאים אשר בלעדיהם הפיקוח עלול להיות מרוקן מתוכן.

15. שנית, הסמכויות שהמדינה ביקשה לכלול בצו הפיקוח מתוך אלה המפורטות בסעיף 18(א) לחוק ההגנה על הציבור הן סמכויות רלוונטיות לסדרי הפיקוח ולהשגת תכליתו של צו הפיקוח, הלא היא הימנעות מהישנות העתידית של עבירות מין. הדברים אמורים בפרט כאשר עניינו בהגנה מפני פגיעה בקטינים. אי-הנוחות העקרונית הכרוכה בקביעתן של סמכויות אלו מבחינת המשיב היא ברורה (ראו: עניין חורב, בעמ' 652), אך השתכנעתי שאין מדובר בסמכויות פולשניות ומכבידות מעבר לדרוש. לא למותר לציין בהקשר זה כי על יחידת הפיקוח ועובדיה מוטלת החובה להפעיל את

הסמכויות הנתונות בידיהם ברגישות ותוך שמירה מירבית על פרטיותם וכבודם של המפוקחים. חובה זו מתחייבת גם מלשונם של סעיף 18 לחוק (ראו: בש"פ 6817/11 רפאלי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (6.10.2011)). יש להניח שחובה זו אכן מקוימת גם למעשה.

16. לצד האמור לעיל, כידוע, ההחלטה על הענקת סמכויות לקצין הפיקוח מכוח חוק ההגנה על הציבור צריכה לבטא איזון ראוי בין איזון מסוכנותו של המפוקח והגנה על הציבור, לבין שמירה על זכויותיו של המפוקח (ראו: עניין חורב, בעמ' 651-653). זאת ועוד, על בית המשפט לכלול סמכויות אלו בצו הפיקוח באופן מידתי ופרטני, כשהוא משווה לנגד עיניו את נסיבותיו של עבריו המין הספציפי (ראו: בש"פ 8309/14, בפסקה 34). בהקשר זה, אין ספק כי המקרה שבפני הוא יחסית חריג, בהתחשב בגילו ובמצבו הבריאותי של המשיב, ומצריך מידה מסוימת של התחשבות, מה גם שהמסוכנות הנשקפת ממנו לפי ההערכה היא נמוכה-בינונית. לפיכך, אני סבורה כי ההסכמה על כך שהתייצבותו של המשיב בפני קצין הפיקוח תיעשה בביתו שלו היא ראויה. על כן, דרישה זו תיכלל בצו. ניתן להבין גם את טענתו של בא-כוח המשיב לפיה קביעתו של כלל זה בכפוף לחריג בלתי מתוחם שעניינו "נסיבות חריגות" עלולה לעורר קשיים. על כן, אני סבורה שאם מימוש של חובת ההתייצבות בביתו של המשיב לא יתאפשר יהיה על המדינה לפנות בעניין זה אל בית המשפט. לא מצאתי מקום לקביעת חריג בעניין זה בצו.

17. נוכח כל האמור לעיל, אני מורה על הוצאת צו פיקוח ומעקב לפי סעיף 12 לחוק ההגנה על הציבור לגבי המשיב, למשך 18 חודשים, בתנאים המפורטים להלן:

א. על המשיב תחול חובת שיתוף פעולה עם קצין הפיקוח, וכן חובת התייצבות וקיום מפגשים עם קצין הפיקוח במועדים ובתדירות שיקבע קצין הפיקוח מעת לעת, לרבות חובה להתייצב לקראת תום תקופת הפיקוח להערכת מסוכנות חדשה. חובת ההתייצבות של המשיב למפגשים עם קצין הפיקוח תחול ביחס למפגשים שיתקיימו בביתו של המשיב, אלא אם כן יורה בית המשפט אחרת על-פי בקשה שתוגש לו על-ידי המדינה.

ב. איסור יצירת קשר עם קורבן העבירה והרחקה ממנו לכדי 300 מטרים.

ג. איסור התחברות ושהייה ביחידות עם קטינים. בנוגע לקטינים בני משפחה, יוכל המשיב לשהות במחיצתם בנוכחות צמודה של בגיר נוסף המודע לעבירה ולמגבלות. ילדיו הבגירים של המשיב יכולים לשמש כמלווים ביחס לתנאי זה, ככל שהם מודעים לעבירה ולמגבלות.

ד. איסור לעבוד, בין בתמורה ובין בהתנדבות, בעבודה הכרוכה בקשר וקרבה לקטינים.

18. לקצין הפיקוח יהיו הסמכויות הקבועות בסעיפים 18(א)(1) – 18(א)(4), 18(א)(6) ו-18(א)(8) לחוק ההגנה על הציבור. הסמכות לפי סעיף 18(א)(2) לחוק תחול בכל הנוגע לשניים מבניו של המשיב בלבד, י' ו-ר', אשר פרטיהם המלאים צוינו בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 20.7.2016 (פסקה 12).

19. תחילתו של הצו מיום שחרורו של המשיב. המשיב מתבקש ליצור קשר עם יחידת הפיקוח בשירות בתי הסוהר בתוך שבעה ימים, בהתאם לפרטים שצוינו בבקשת המדינה מיום 12.7.2016. אי יצירת קשר עם קצין הפיקוח כאמור מהווה הפרה של הצו על פי החוק.

20. סוף דבר: הערר מתקבל כמפורט בסעיפים 17-19 לעיל.

ניתנה היום, ג' באב התשע"ו (7.8.2016).

ש ו פ ט ת
